

Profittens trøsteord

EACOP – East African Crude Oil Pipeline – og de østafrikanske kirkers lavmælte protest

Jonas Adelin Jørgensen

EACOP – East African Crude Oil Pipeline – er udviklingen af olieletter i Lake Albert, Uganda, og anlæg af en rørledning gennem Uganda og Tanzania, som forventes færdig og i drift i 2026. Artiklen fokuserer på de rettighedsmæssige og teologiske aspekter, og den kritik der har været rejst fra de østafrikanske kirker. Kritikken har vist sig ganske begrænset, og projektet og de manglende kritiske røster giver derfor et vigtigt indblik i de dilemmaer, som vokser frem i spænding mellem global økoteologi og lokale udviklingsrealiteter.

Indledning

EACOP – East African Crude Oil Pipeline – har naturligvis været en teknisk udfordring, men i denne artikel vil fokus være på de teologiske aspekter og de rettighedsmæssige spørgsmål, som har rejst sig i debatten, specielt fra de østafrikanske kirker – både den romersk-katolske og protestantiske kirker – som har kritiseret projektet af en række grunde: Miljø- og klimabelastning, social retfærdighed, menneskerettigheder og økonomisk ulighed. Især den anglikanske kirke i Uganda, den katolske græsrodsorganisation Global Catholic Climate Movement Africa (GCCMA) og netværket GreenFaith har påpeget farerne ved projektet i forhold til overudnyttelse af naturressourcer, tab af biodiversitet, forstærkning af klimakrisen og har udpeget projektet

som eksempel på, hvordan profit overtrumfer åndelige værdier og det fælles bedste.

Artiklen præsenterer og analyserer de østafrikanske kirkers kritik af EACOP, der udspringer af en voksende økoteologisk bevidsthed, men samtidig begrænses af kirkernes indlejring i samfund, hvor fossil udvikling fortsat forbindes med økonomisk håb og national suverænitet. Derfor er EACOP blevet profittens trøsteord for de fattige og fortrykte, for i en verden hvor energisuverænitet og arbejdspladser overtrumfer åndelige værdier, taber ikke blot økoteologien men også det fælles bedste. Artiklen argumenterer for, at østafrikanske kirkers kritik af EACOP begrænses af deres samtidige støtte til udviklings- og suverænitetsprojekter, hvilket afslører en spænding mellem global økoteologi og lokale udviklingsrealiteter.

Baggrund: Teologi, miljø og klima

Siden Brundtlandrapporten i 1987 med titlen *Vor fælles fremtid* har bæredygtighed været på den internationale politiske dagsorden. Bæredygtighed er fra begyndelsen forstået som en økologisk men også økonomisk og social kategori, og hensyn til natur og miljø har altid skullet balanceres med social retfærdighed og økonomiske muligheder.

Med tiden er kirkerne kommet til bæredygtighedsdagsordenen, og med den teologiske kritik også spørgsmålet om menneskers forbundethed til landskaber og økosystemer. Ødelæggelsen af dem fratager mennesket muligheden for erfaringer af skønhed, forundring og tilhørsforhold, der igen fører til en stigende fremmedgørelse fra naturen. I de seneste årtier er der sket et markant skifte på tværs af kirkesamfund, hvor omsorg for klima og miljø i dag anses for en integreret del af kristne kirkers mission. Dette skifte har teologiske rødder såvel som rettighedsmæssige perspektiver:

De miljømæssige og klimamæssige problemer har ført til en udvidelse i forståelsen af kirkernes mission fra individcentreret forkyndelse af den enkeltes frelse til en bredere og mere holistisk forståelse af genoprettelse af enkeltpersoner, samfund og skaberværk. Den bibelteologiske tale om dette forhold findes i form af ideen om menneskets forvalteransvar, dvs. at mennesket som skabt i Guds billede har ansvar for at 'dyrke og vogte jorden' (1

Mos 2,15), ikke at herske over den som ejer, men som en ansvarlig forvalter i forhold til den rette 'ejer', Gud.

Forskellige teologiske perspektiver blander sig i kirkernes respons på miljø- og klimaudfordringerne: Det traditionelle lutherske perspektiv fremholder forkyndelsen af loven, dvs. kirkens forpligtelse til at fastholde de verdslige magthavere på deres ansvar. At sikre de mest udsatte muligheden for at opretholde et værdigt liv gennem retfærdige love og ansvarlig implementering af lovene er målet for denne forkyndelse af loven. Dette traditionelle perspektiv suppleres eller komplementeres i dag med et mere moderne øko-teologisk perspektiv, som fremholder naturens egen nytte uafhængigt af dens brugsværdi som ressource.

I vores samtid har teologer som Martin Ishøj peget på naturens iboende teologiske værdi (Ishøj 2009), hvilket betyder at naturen og dyrene har en værdi i sig selv, uafhængig af menneskelig brug. Som del af det skabte eksisterer naturen og dyrene for Gud og ikke udelukkende for at tjene et menneskeligt formål. Denne værdi bunder i den kristne skabelsestanke, hvor alt skabt af Gud selv anses for at være 'såre godt' (1 Mos 1,25). En anden dansk teolog, Niels Henrik Gregersen, har peget på begrebet 'dybdeinkarnation' som en måde at tale om nærheden mellem Gud og den naturlige verden, som også har betydning for kirkernes syn på jorden og forvaltningen af dens ressourcer (Gregersen 2010). Denne forståelse af naturens værdi er mere radikal end blot den iboende værdi; Gregersen argumenterer for, at Guds Ord, Logos, ikke blot blev et specifikt menneske, men blev hele den biologiske og materielle virkelighed. Ved at Gud forenede sig med selve materien er hele økosystemet tildelt en guddommelig værdighed.

Det rettighedsmæssige perspektiv på naturen er kommet til udtryk hvor kirker og trosbaserede NGO'ers arbejder for at afbøde klimakrisens effekt på de fattigste i det globale syd. 'Rettigheder' skal her forstås i bred forstand, dvs. både som et juridisk begreb i forhold til accept af internationale konventioner og som et filosofisk eller teologisk begreb om menneskers iboende værdighed og naturens bevaringsværdighed. Et gennemgående træk i de østafrikanske kirkelederes kritik af projektet har været, at naturens teologiske værdi kunne kaldes 'relationel', fordi den bygger på, at intet liv eksisterer isoleret, jf. den sydafrikanske humanistiske begreb om *ubuntu*, forbundethed. Værdien findes i de relationer og forpligtelser, som opstår i

skabningens fællesskab, et fællesskab af subjekter som gensidigt påvirker og opretholder hinanden. I fx Tanzania har den katolske biskop Augustine Shao fra Zanzibar beskrevet klimaforandringer som et spørgsmål om retfærdighed, og udfordret kirkerne til ikke blot at bede, men aktivt at påvirke politikere for at bremse ødelæggelsen: Hvis man kender til problemerne med vandmangel og overfiskeri, hvorfor forbyder politikere så ikke nye private vandkoncessioner eller for finmaskede fiskenet, spørger han retorisk (Langås 2012, 76).

EACOP som udviklingsprojekt

Det har i årtier været kendt at der er store olieforekomster i og omkring Lake Albert i Uganda, antagelig over 1 milliard tønder olie. Ved at udvikle olie-felterne i området håber den ugandiske befolkning på billigere brændstof og bedre økonomi, og at de indirekte indtægter fra oliesalget kan styrke den offentlige sektor. Samtidig er der grund til betænkeligheder omkring risici ved olieboringen og rørledningen, som både påvirker lokale landmænd og deres familier og øger den globale klimamæssige belastning ved afbrændingen af fossilt brændstof. Den første del af bekymringen – påvirkningen af lokale landmænd og deres muligheder for at forsørge deres familier – har nok været den mest udtalte bekymring på et folkeligt niveau, men også de klimamæssige belastninger har fyldt i nationale mediers dækning (Wanderema 2025).

Arbejdet med konstruktionen af rørledningen startede i 2021, og oliefeltet Tilenga med 400 brønde er under udvikling, og vil efter planen begynde produktionen i 2026. Det er det franske TotalEnergies som i partnerskab med det kinesiske olieinvesteringsfirma CNOOC og det statslige ugandiske olieselskab UNOC har stået for udviklingen af oliefeltet og opførelsen af den lange rørledning gennem Tanzania, som skal lede olien ud til det indiske ocean og en nybygget udskibningshavn i Tanga i det nordlige Tanzania. Råolien vil blive behandlet i Kasenyi, hvor den adskilles i olie, gas og vand, og vandet pumpes tilbage i undergrunden. Gassen bruges til energiforsyning i processen, og råolien opvarmes og pumpes gennem den 1.443 km lange nedgravede rørledning ud til kysten. Oliefeltet og rørledningen er ejet af EACOP, som igen ejes af TotalEnergies (62%), Ugandas statslige olie-

selskab UNOC (15%), den statslige tanzanianske olieudviklingsfond TPDC (15%), og det statslige kinesiske energiselskab CNOOC (8%).

Der er naturligvis gode argumenter for EACOP i form af øget energisuverænitet for Uganda og Tanzania, men også ønskerne om industrialisering og arbejdspladser er forståelige og anerkendelsesværdige. De reelle udviklingsøkonomiske argumenter skal samtidigt ses i forhold til den negative miljømæssige påvirkning, både lokalt og globalt. I alt påvirkes 13.000 familier i Uganda og Tanzania, og 2000 kvadratkilometer beskyttet natur i Lake Albert risikerer negativ miljømæssig påvirkning. Den samlede udledning fra den olie, som projektet og rørledningen producerer i løbet af den kommende 25-års periode, er opgjort til 379 millioner tons CO₂, hvilket er over den samlede nationale udledning af Uganda og Tanzania i den samme periode og er en stor global belastning i en periode, hvor kampen mod drivhusgasser og opvarmning står højt på den globale dagsorden.

Klima og biodiversitet

I Uganda viser en Afrobarometer meningsmåling fra 2022, at 56% har hørt om klimaforandringer, og at 84% af dem, der kender til forandringerne mener at de gør livet vanskeligere. 80% forventer at myndighederne adresserer klimaforandringer.¹ I Tanzania viser en lignende undersøgelse også fra 2022 og fra Afrobarometer at kun 32% har hørt om klimaforandringer, men at hele 55% af befolkningen oplever hyppigere tørker.² I Tanzania mener 88% af de adspurgte, som har hørt om klimaforandringer, at myndighederne skal gøre mere for at forhindre klimaforandringer.

I 2024 udsendte Climate Rights International (CRI) en kritisk rapport med titlen "They Don't Want People to Stay Here"³ om udviklingen af olie-felterne i Lake Albert. CRI fokuserer på udsatte samfund og rettigheder

1. https://www.afrobarometer.org/wp-content/uploads/2022/11/UgandaCC_.png

2. www.afrobarometer.org/wp-content/uploads/2023/09/AD698-Tanzanians-call-for-collective-action-to-fight-climate-change-Afrobarometer-8sept23.pdf

3. <https://cri.org/reports/they-dont-want-people-to-stay-here/>

i klimaforandringer, og deres rapport afdækker de omfattende krænkelse af menneskerettighederne og de miljømæssige ødelæggelser forårsaget af Kingfisher-olieprojektet i Uganda. Rapporten belyser, hvordan lokalbefolkningen udsættes for voldelige tvangsudsættelser, utilstrækkelig kompensation og systematisk intimidering fra det ugandiske militær. Gennem personlige vidnesbyrd og tekniske analyser dokumenteres det, hvordan projektet fører til tab af eksistensgrundlag for fiskere og landmænd, mens kritiske stemmer og miljøforkæmpere undertrykkes gennem vilkårlige anholdelser og tortur.

Rapporten er således en appel til det internationale samfund om at anerkende de sociale omkostninger ved fossil energi og kræver en omgående standsning af projektet, da det anses for at være uforeneligt med både fundamentale rettigheder og globale klimamål. Konklusionen i rapporten er derfor, at EACOP-projektet er uforeneligt med Parisaftalen og den velkendte temperaturgrænse på 1,5 grader.

Jordrettigheder og økonomisk retfærdighed

GreenFaith er en international og interreligiøs klima-NGO med udgangspunkt i USA. Den blev oprindeligt startet i 1992 men har især efter det mislykkede COP-15 møde i København 2009 udvidet sit internationale engagement. Gennem en lang række lokale grupper i 13 lande har GreenFaith forsøgt at motivere religiøse ledere til engagement for klima og mod blandt andet fossile brændstoffer. I Østafrika har de hovedkvarter i Nairobi, Kenya, og det var herfra de i årene omkring 2020 begyndte deres kampagne mod EACOP.

Da konstruktionen af rørledningen startede i 2021 betød det ekspropriering af ejendom for en række lokale landmænd i Uganda og i Tanzania. Eksproprieringen berørte 9.800 personer i Uganda og 3.660 i Tanzania, og der var brug for ekspropriering af 900 hektar jord til selve rørledningen og derudover et areal til infrastruktur omkring rørledningen (Thierens 2024:17). De berørte landmænd i Tanzania er primært småfarmere, som har enkelte husdyr. Landareal er derfor kritisk for deres levebrød og udkomme, da selv et lille fald i areal kan tippe balancen for den enkelte landmand, hvor der ikke længere er noget produktionsoverskud at sælge.

En af GreenFaiths kritikpunkter er derfor bekymringer om eksproprieringsens effekt på de små lokale samfund og de enkelte bønder. Rapporten konkluderede, at der var manglende konsultation fra EACOPs side i forhold til de berørte, og der var for lille en kapacitet i de små landsbyer til at forstå og stå fast på de fælles rettigheder. Det kom til udtryk i en række klager blandt de såkaldte 'PAP' (Project Affected Persons) om for kort tid til at sætte sig ind i komplicerede kontrakter, manglende kopier af underskrevne kontrakter, lav værdiansættelse, den negative effekt for såvel bønder som pastoralisterne i området, pres fra lokale politiske ledere for at underskrive kontrakter, og manglende respekt for traditionelle gravsteder på den eksproprierede jord.

På baggrund af disse bekymringer arrangerede GreenFaith i maj 2023 demonstrationer i Paris. I Paris lænkede omkring 40 religiøse ledere – deriblandt en rabbiner, en præst, en biskop og en buddhistisk nonne – sig til en af broerne over Seinen, Leopold Sédar-Senghor. De spærrede trafikken i 1.443 sekunder – 25 minutter – for hver kilometer rørledning, for at gøre TotalEnergies aktionærer opmærksomme på problemerne med rørledningen.⁴ Demonstranterne bar skilte med tekster som 'Carbon Bomb' og #StopEACOP og demonstrerede mod det uetiske i at anlægge rørledningen.

Protesterne er blevet afvist af myndighederne i Uganda som udtryk for en misforstået international protest med undertoner af racisme og kolonialisme.⁵ Ifølge myndighederne kan EACOP-projektet ikke vurderes løstrevet fra energifattigdom. I dette perspektiv bliver EACOP derfor primært et projekt, som handler om postkolonial værdighed og økonomisk håb for Uganda.

Kirkernes profetiske rolle

Den lokale opposition i Uganda og Tanzania har primært været centreret om unge aktivister men også om religiøse ledere, specielt katolske kateketer, anglikanske biskopper og enkelte muslimske sheiker. Protesterne har dels drejet sig om underbetaling for eksproprieret jord og dels om ødelæggelser af naturområder som fx Murchison Falls Nature Park i Uganda, en naturpark i

4. <https://www.africanews.com/2023/05/25/religious-figures-climate-activists-stage-paris-protest-against-total-projects-in-africa/>

5. <https://www.pau.go.ug/fighting-eacop-is-a-lost-cause/>

forbindelse med Lake Albert. Det fælles slogan for religiøse lederes protester mod rørledningen er 'Body and Soul against EACOP', som skal vise deres både materielle og åndelige modstand mod projektet.

Sammen med GreenFaith har den katolske organisation Laudato Si Movement protesteret mod EACOP. Organisationen har navn efter den pave-lige skrivelse om klima og kristendom Laudato Si, som netop fremhæver menneskets gudgivne forvalteransvar i forhold til naturlige ressourcer. Laudato Si Movement fremmer dialogen blandt katolske kristne om den 'økologiske omvendelse', og dermed en større passion for den naturlige verden og skabningen som en prioritet for katolske kristne. At mobilisere kristne som fortalere for klima og økologisk retfærdighed ser Laudato Si Movement derfor som sin opgave.

I Uganda organiserede GreenFaith demonstrationer, hvor kirkelige repræsentanter fra pinsekirker, den katolske kirke, protestantiske kirker og muslimer deltog i april 2026. De marcherede fra Kabaale Church til det nærliggende olieraffinaderi i Hoima. Demonstranterne protesterede både mod drivhusgasudledningen fra projektet og til fordel for de lokale bønder, som har fået deres jord eksproprieret, men hvor inflation og prisstigninger mellem vurderingen af jorden og udbetalingen af kompensationen har betydet, at mange i dag ikke har råd til at erhverve et tilsvarende areal jord og dermed sikre indkomst for deres familier. I Tanzania har GreenFaith ligeledes i april 2026 organiseret demonstrationer, og samlet religiøse ledere på tværs af religioner i kampagnen mod EACOP. I landsbyen Mongoroma, som olierørledningen vil passere igennem, demonstrerede lokale kristne og muslimske religiøse ledere mod projektet ud fra et klimaperspektiv, fordi 'oversvømmelser, tørke, hungersnød og cykloner påvirker troende fra alle religiøse traditioner'.⁶

I Uganda blev 20 aktivister fængslet for protester mod EACOP i august 2024, og i 2025 blev 8 aktivister dømt til 11 måneders fængsel i Kampala for

6. <https://greenfaith.org/campaign/people-of-diverse-faiths-call-for-an-end-to-eacop/>

demonstrationer i august 2025.⁷ Disse var ikke eksplicitte kirkelige protester men unge, som protesterede mod klimabelastningen.

Spirituelle landskaber og gravsteder

De miljømæssige påvirkninger af EACOP i forhold til projektets opførelse såvel som effekten af afbrændingen af det fossile brændstof, som EACOP leverer i sin levetid, er naturligvis i centrum af GreenFaiths kritik af EACOP. Men også et andet aspekt, nemlig den manglende respekt for traditionelle gravsteder, affødte en anden kritisk rapport i 2024 fra GreenFaith med titlen 'As if Nothing is Sacred – TotalEnergies' Mistreatment of Graves along EACOP'. Sammen med researchgruppen IPIS dokumenterer GreenFaith i rapporten en alvorlig kritik fra lokalsamfundene, som rapporterer om utilstrækkelig erstatning, krænkelse af rettigheder og respektløs flytning af over 2000 grave. Denne krænkelse af gravfreden omtales som en 'spirituel vold', som krænker ikke blot de afdøde men også noget, der skaber en følelse af tab af kulturel identitet og tilhørsforhold. Også de såkaldte agro-pastorale samfund – dvs. landbrug gennem omvandrende græsning af dyr – er ifølge rapporten bekymrede over tabet af kulturel identitet og adgangen til fælles græsningsarealer. Omvendt afviste EACOP Ltd og TotalEnergies i et skriftligt svar alle anklager og fastholdt, at de følger internationale standarder og udviser den største respekt for religiøse traditioner.⁸

Opsummerende kan det derfor fastslås, at det billede som tegner sig, er at virksomheden og myndighederne hævder, at projektet skaber nødvendig økonomisk vækst og arbejdspladser, mens de kirkelige kritikerne ser det som en trussel mod både miljøet og lokalbefolkningens fundamentale levevis, og i sidste ende som et problem med teologiske dimensioner.

7. <https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/eight-youth-activists-sentenced-to-11-months-in-prison-over-stop-eacop-protests-5427128>

8. "EACOP response to GreenFaith report 'As if Nothing is Sacred – TotalEnergies' Mistreatment of Graves along the EACOP", 9. nov. 2023

Den lavmælte protest fra kirkeledere i Østafrika

Kirkerne i Østafrika har deres ophav i missionskristendommen i det 19. og 20. århundrede, og tæller både katolske og forskellige former for protestantisk mission, herunder lutherske, anglikanske, metodistiske, baptistiske og adventistiske missionærer. Da kirkerne blev etableret, var befolkningstallet meget lavere end i dag, og den enorme befolkningstilvækst sammen med samfundsudvikling og økonomisk udvikling har forandret landene grundlæggende. Det har også betydet krav fra befolkningen om forbedringer og omfordeling af samfundsgoder, og indtægterne fra olieudvindingen er derfor en vigtig fremtidig indtægtskilde for Uganda og Tanzania. Samtidigt mærkes klimaforandringer af befolkningerne i landene og har ført til protester fra kirkeledere, blandt andet mod EACOP-projektet.

Den tidligere anglikanske biskop Nathan Kyamanywa hører til blandt de mest aktive kritikere i Uganda. Han har været en meget fremtrædende skikkelse i kampen mod EACOP og har ofte talt på vegne af religiøse miljøer (herunder GreenFaith) om de spirituelle og miljømæssige konsekvenser af olierørledningen. Han var en af initiativtagerne til Uganda Faith Network of Environmental Education. I Uganda har religiøse ledere været i første linje i forhold til at fremme bæredygtigt landbrug (fx *Farming God's Way*) og har peget på træplantning som en form for religiøs praksis, et område hvor Kyamanywa har været en pioner.⁹ Siden sin indsættelse som biskop i 2002 har Kyamanywa advokeret for gift-fri dyrkning af jorden, øko-venlige skoler, og påpeget sammenhængen mellem økologisk degradering, manglende regn og øget fødevarerusikkerhed. Internationalt var han en af oplægsholderne ved klimatopmødet i Paris 2015, hvor han fremhævede sammenhængen mellem teologi, etik og økologi. I forhold til EACOP har Kyamanywa fremholdt kirkelederes pligt til at minde politiske ledere om deres løfter – fx Parisaftalen – og protestere når udvikling gør borgere mere sårbare og krænker skabelsens hellighed. Også biskop Samuel Kahuma, som i 2018 blev valgt som Kyamanywas efterfølger, talte ved sin indsættelse forholdet mellem klima, miljø og teologi hvor han fremhævede at Guds op-

9. https://gropedia.com/page/nathan_kyamanywa

gave til mennesker i forhold til at være både forbruger og vogter af naturlige ressourcer krævede at bønder i Uganda må undgå at fælde skov og dræne vådområder for at dyrke landbrug (Omona 2022, 114). Kyamanywa og Kahuma anerkender naturens sakralitet og relaterer kristendommen til naturressourcer og beskyttelsen af dem. Men ingen af dem anvender eller diskuterer økoteologi i den betydning, som det blev introduceret indledningsvis. Det kunne tyde på en spænding mellem vestlig økoteologi og afrikanske udviklingsperspektiver.

Den katolske græsrodsorganisation Global Catholic Climate Movement Africa (GCCMA) har også engageret sig i kampen mod EACOP. Med inspiration fra den pavelige encyklika *Laudato Si* fra pave Frans har organisationen oversat teksten, komponeret en sang og en film, og forsøgt at udbrede miljøtænkning og modstand mod blandt andet EACOP-projektet (Nche 2022:122). Principperne fra *Laudato Si* er vigtige og balancen mellem miljø og klimahensyn og udviklingshensyn centrale i praksis, fremhæver organisationen. Denne tænkning korresponderer egentlig også med *Laudato Si*, hvor tanken om at 'alt er forbundet' bruges til at vise sammenhængen mellem miljøkrise, social krise og de fattigstes lidelser på grund af klimaforandringer. Fossile brændstoffer er en primær grund til klimakrisen, og overforbruget af dem strider mod visionen om økologisk integritet i *Laudato Si*. Ifølge GCCMA er det afgørende, at kirkerne og kirkeledere engagerer sig i profetisk fortalerskab mod klimaforandringer, specielt fossile brændstoffer, ikke bare på et abstrakt niveau men på det konkrete niveau hvor socio-økonomiske reformer og økologisk informerede lokale politikker kommer i spil. Den konkrete aktivitet som GCCMA har taget initiativ til er træplantning, der ses som mest effektivt både i forhold til CO2 reduktion og forhindrer jorderosion og forringelse af muld.

Kirkernes dilemma og profittens trøsteord

Som det er blevet tydeligt, har protesterne fra kirkeledere mod EACOP været ret begrænsede, for EACOP har vist sig at være et dilemma for de østafrikanske kirker. Klimaforandringerne er allerede tydelige for befolkningen i Uganda og Tanzania, hvor tørke og varme er blevet mere almindelig det se-

neste årti, men økoteologien brydes her mod ønsket om energisuveræniteten, industrialisering og arbejdspladser. Det demonstrerer, at klimaprotester i fattige udviklingslande ikke kan forstås som simpel 'for eller imod olie'-positioner, fordi fossil udvikling samtidig repræsenterer håb, national værdighed og økonomisk fremtid.

I teologisk perspektiv udvider økoteologien buddet om at elske sin næste og tage vare på hendes og hans ejendom og liv, til at også gælde det skabte liv og naturen. Den naturlige verden er en fuldgyldig del af skabelsen og ikke underordnet mennesket, og har derfor et etisk krav på os mennesker. Ikke bare i Lake Albert og langs rørledningen men globalt har mennesker bedst af, at olien bliver i jorden. Men landene importerer alle former for fossilt brændstof, og politikere har længe ønsket at landene i højere grad skulle være selvforsynende og dermed undgå at bruge fremmed valuta på indkøb af raffineret brændstof. Den anglikanske kirke i Uganda, den katolske græsrodsorganisation Global Catholic Climate Movement Africa (GCCMA) og netværket GreenFaith har alle påpeget at EACOP fører til overudnyttelse af naturressourcer, tab af biodiversitet, forstærkning af klimakrisen. På den ene side er EACOP et etisk og i sidste ende åndeligt problem, men på den anden side er det nødvendigt at udvikle og sikre adgangen til fossile brændstoffer.

Det er i dette forhold, at grunden til den afdæmpede og tilbageholdende kritik skal søges: Selvom der er en øget bevidsthed blandt kirkeledere om problemerne med klimaforandring og deraf følgende manglende fødevarer-sikkerhed, så er klima og miljø et blandt en række andre velkendte problemer: fattigdom, ungdomsarbejdsløshed, manglende infrastruktur, politisk korruption, manglende sikkerhed, inter-religiøse og inter-etniske konflikter. Klimaforandringer forværrer disse problemer, men alt er forbundet, også problemerne. I denne situation er EACOP blevet profittens trøsteord for de fattige og fortrykte, hvor profit overtrumfer åndelige værdier, kirkenes teologi og det fælles bedste. Dette er i første omgang, hvad skismaet mellem vestlige miljøbekymringer og de regionale ønsker om økonomisk udvikling har ført til, også for de kirkelige røster. Spørgsmålet er dog, om denne modstilling forsimples problemet, for uden at overveje andre alternative energiinvesteringer som grundlag for regional økonomisk udvikling, så kommer der måske til at mangle det etisk forsvarlige og bæredygtige alter-

nativ. For er det ikke både muligt og bæredygtigt – både socialt, økonomisk og miljømæssigt – at investere i ikke-fossil energiproduktion i samme skala, som EACOP gør i fossil energiproduktion?

Casen viser, at der er et stort behov for at skabe en bredere forståelse blandt afrikanske befolkninger i forhold til klimateffekten af projekter som EACOP. Men casen viser også, at der er et lige så stort behov for at den vestlige økoteologi lader sig udfordre af de østafrikanske kirkers indlejring i samfund, hvor fossil udvikling fortsat forbindes med økonomisk håb og national suverænitet. De religiøse lederes lavmælte opposition mod EACOP er derfor et eksempel på den dilemmafyldte virkelighed for to fattige udviklingslande, Uganda og Tanzania, hvor vi ser konturerne af en begyndende kirkelig oplysning og teologisk protest overfor beslutningstageres manglende klimaansvar i forhold til deres egne befolkninger i Uganda og Tanzania i en forsøgt balance med økonomisk og social udvikling.

I vores egen danske kontekst må vi også lade os udfordre både etisk og praktisk-teologisk: Etisk fordi selv om vi politisk i 2022 besluttede at begrænse og afvikle olieudvinding og -eksport fra Nordsøen, så importerer vi stadig i stor stil fossilt brændsel. I fremtiden vil denne olie måske også komme fra Lake Albert. Praktisk-teologisk fordi vi må spørge os selv, om vi egentlig er kommet så meget videre end at også vi i sidste ende lader os nøje med profittens trøsteord.

Litteratur

- Chitando, Ezra, et al., red. 2022. *African Perspectives on Religion and Climate Change*. London og New York: Routledge.
- Gregersen, Niels Henrik. 2010. "Deep Incarnation: Why Evolutionary Continuity Matters in Christology." *Toronto Theological Journal* 26 (2): 173-188.
- Ishøy, Martin. 2009. *Klimaklar kristendom: Miljøteologiske begrundelser*. Frederiksberg: Anis.
- Langås, Arngeir. 2012. "Religion og udvikling set fra Zanzibar." *Ny Mission*, nr. 22, 74-79. Frederiksberg: Dansk Missionsråd.

- Nche, George. 2022. "Five Years After: An Overview of Catholic Response in Africa Five Years After Laudato Si'." I *African Perspectives on Religion and Climate Change*, 120-146. London: Routledge.
- Thierens, Meincke. 2024. *The impact of land acquisition processes for the East African Crude Oil Pipeline project on communities in Kiteto district, Manyara region*. IPIS Report. Brussels: IPIS.
- Wanderema, Enock. 2025. "A Pipeline of Prosperity or Plunder." News Decoder, 25. april 2025. <https://news-decoder.com/a-pipeline-of-prosperity-or-plunder/>.

Jonas Adelin Jørgensen, Titel: Ph.d. i systematisk teologi. Folkekirkens Mellemkirkelige Råd. E-mail: jaj@interchurch.dk